PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z NOWĄ ERĄ 2017/2018

HISTORIA
POZIOM ROZSZERZONY

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	I. STAROŻYTNOŚĆ 2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 3) rozpoznaje dokonania kulturowe Greków w dziedzinie architektury, rzeźby, teatru, literatury, filozofii, nauki i identyfikuje je z ich twórcami. 3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim. Zdający: 2) charakteryzuje wojny grecko-perskie i ekspansję Aleksandra Wielkiego.

Poprawna odpowiedź

Aleksandria

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 1.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	I. STAROŻYTNOŚĆ 3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim. Zdający: 3) charakteryzuje ekspansję rzymską i wyjaśnia ideę imperium rzymskiego. 4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 3) opisuje zmiany w położeniu religii chrześcijańskiej w państwie rzymskim (od religii prześladowanej, poprzez tolerowaną, do panującej).

Poprawna odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie.
Przykładowe uzasadnienie:

- Plan przedstawia Aleksandrię po okresie hellenistycznym, o czym świadczą uwzględnione na nim budowle typowe dla kultury rzymskiej (świątynia Demeter i Kory). Natomiast władcy hellenistyczni rządzili Egiptem przed nastaniem panowania rzymskiego [w I w. p.n.e.].
- Plan przedstawia Aleksandrię po okresie hellenistycznym, o czym świadczą uwzględnione na nim liczne kościoły, które powstały po zakończeniu prześladowań chrześcijan w pierwszych wiekach naszej ery. Natomiast władcy hellenistyczni rządzili Egiptem przed wprowadzeniem chrześcijaństwa.
- Plan przedstawia Aleksandrię już w okresie panowania rzymskiego, o czym świadczy uwzględniony na nim grobowiec Kleopatry VII – ostatniej hellenistycznej władczyni Egiptu.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne rozstrzygnięcie z uzasadnieniem.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	I. STAROŻYTNOŚĆ 4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne w Rzymie republikańskim i w cesarstwie rzymskim. 5) rozpoznaje dokonania kulturowe Rzymian w dziedzinie prawa, literatury, nauki, architektury i techniki.

Przykładowe argumenty:

- Informacja o przekroczeniu z wojskiem Rubikonu przez wodza w celu zbrojnego przejęcia władzy w Rzymie.
- Informacja o reformie kalendarza obowiązującego w Rzymie z podziałem na 365 dni, [usunięciem miesięcy przestępnych w zamian za dodawanie co cztery lata jednego dnia do roku kalendarzowego, nadaniem nazwy jednemu miesiącowi od imienia Cezara – łac. *Iulius* (Julius)], której dokonała najważniejsza osoba w państwie.
- Informacja o nadużyciach najważniejszej osoby w państwie rzymskim, towarzyszącym jej przepychu i splendorze oraz o sięgnięciu przez nią po dożywotnią władzę dyktatorską.
- Informacja o zgładzeniu [zabójstwie] władcy z powodu niezadowolenia z nadużywania przez niego władzy.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne podanie dwóch argumentów.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	I. STAROŻYTNOŚĆ 3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim. Zdający: 2) charakteryzuje wojny grecko-perskie i ekspansję Aleksandra Wielkiego.

Poprawna odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Tak.
Przykładowe uzasadnienie:

- Zgodnie z przewidywaniami Demostenesa wojna w późniejszych latach przeniosła się do Attyki, król Filip [Filip II Macedoński] pokonał Greków i uzależnił niemal całą Helladę od siebie, a Ateny straciły niepodległość i stały się częścią jego państwa.
- Zgodnie z przewidywaniami Demostenesa ekspansja macedońska na ziemie Greków była kontynuowana przez wojska Filipa Macedońskiego, które odniosły zwycięstwo nad Ateńczykami i innymi Grekami w bitwie pod Cheroneą [Cheroneją] w 338 r. p.n.e.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź z uzasadnieniem.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 4.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna.	I. STAROŻYTNOŚĆ 4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 5) rozpoznaje dokonania kulturowe Rzymian w dziedzinie prawa, literatury, nauki, architektury i techniki.

Poprawna odpowiedź

Panteon

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 4.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	I. STAROŻYTNOŚĆ 2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 3) rozpoznaje dokonania kulturowe Greków w dziedzinie architektury, rzeźby, teatru, literatury, filozofii, nauki i identyfikuje je z ich twórcami. 4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 5) rozpoznaje dokonania kulturowe Rzymian w dziedzinie prawa, literatury, nauki, architektury i techniki.

Poprawna odpowiedź

Przykładowe uzupełnienie tabeli:

Przed schyłkiem III w. p.n.e.	Po schyłku III w. p.n.e.
• kopuła [typowa dla architektury etrusko-rzymskiej] • kolista bryła świątyni [typowa dla architektury etrusko-rzymskiej]	• wejście z greckimi kolumnami [portyk zawierający typowe elementy architektury greckiej: spadzisty dach, tympanon, fryz, kolumnada]

Schemat punktowania

1 p. – poprawne uzupełnienie tabeli w każdym z podanych okresów.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 5. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	II. ŚREDNIOWIECZE 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie Zachodniej, z uwzględnieniem najazdów Arabów, Normanów i Węgrów; 4) opisuje proces powstawania państw w Środkowo-Wschodniej Europie, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łacińskiej i bizantyjskiej.

Poprawna odpowiedź

1. F
2. P
3. F

Schemat punktowania

1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 6.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna.	II. ŚREDNIOWIECZE 4. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Zdający: 4) rozpoznaje tendencje centralistyczne i decentralistyczne w życiu politycznym państwa polskiego w X–XII w.; 5) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII w. GIMNAZJUM 12. Kultura materialna i duchowa łacińskiej Europy. Zdający: 1) wyjaśnia kulturotwórczą rolę Kościoła w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego średniowiecznego społeczeństwa.

Poprawna odpowiedź

Stanisław

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 6.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	II. ŚREDNIOWIECZE 4. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Zdający: 4) rozpoznaje tendencje centralistyczne i decentralistyczne w życiu politycznym państwa polskiego w X–XII w.; 5) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII w. 5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 4) charakteryzuje proces przezwyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła; 5) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z okresu rozbicia dzielnicowego i dziejów Europy. GIMNAZJUM 12. Kultura materialna i duchowa łacińskiej Europy. Zdający: 1) wyjaśnia kulturotwórczą rolę Kościoła w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego średniowiecznego społeczeństwa. 13. Polska pierwszych Piastów. Zdający: 3) wyjaśnia [...] następstwa kulturowe, społeczne i polityczne chrystianizacji Polski.

Przykładowa odpowiedź

Święty Stanisław zginął w drugiej połowie XI w. [w 1079 r.]. Z tekstu wynika, że proces kanonizacyjny rozpoczął się 170 lat później, czyli w XIII wieku.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź z odwołaniem do źródła.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 7. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	II. ŚREDNIOWIECZE 8. Kultura średniowiecza. Zdający: 1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury średniowiecznej; 3) identyfikuje dokonania kultury okresu średniowiecza w zakresie piśmiennictwa, prawa, filozofii, architektury i sztuki, z uwzględnieniem kultury polskiego średniowiecza. GIMNAZJUM 12. Kultura materialna i duchowa łacińskiej Europy. Zdający: 3) rozpoznaje zabytki kultury średniowiecza, wskazując różnice pomiędzy stylem romańskim a stylem gotyckim [...].

Poprawna odpowiedź

Fotografia: B

Przykładowe uzasadnienie:
Fotografia A przedstawia monumentalny nagrobek ze zdobieniami charakterystycznymi dla gotyku – strzelisty kamienny baldachim nad sarkofagiem przypomina okna gotyckich kościołów. Natomiast fotografia B przedstawia nagrobek z postacią zmarłego króla w pozycji leżącej na boku, wspartego na ramieniu oraz z ugiętą nogą w kolanie [ten typ przedstawienia postaci zmarłego został stworzony przez włoskiego renesansowego rzeźbiarza Andreę Sansovino]; ze zdobieniami typowymi dla sztuki epoki nowożytnej [renesansowej] (elementy nawiązujące do sztuki antycznej, np. gzyms); w tej epoce [w XVI w.] panował Zygmunt II August.

Schemat punktowania

2 p. – poprawny wybór fotografii i poprawne uzasadnienie z odwołaniem do obu stylów.
1 p. – poprawny wybór fotografii i poprawne uzasadnienie z odwołaniem do jednego stylu.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 8. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	II. ŚREDNIOWIECZE 5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego; 4) charakteryzuje proces przezwyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła.

Poprawna odpowiedź

1. P
2. F
3. F

Schemat punktowania

1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 9.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna.	II. ŚREDNIOWIECZE 3. Europa w okresie krucjat. Zdający: 1) wyjaśnia ideowe i polityczne przyczyny rywalizacji papiestwa z cesarstwem o zwierzchnictwo nad średniowieczną Europą. 5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 2) porównuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce i w zachodniej Europie; 4) charakteryzuje proces przezwyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoł.

Poprawna odpowiedź

Wincenty Kadłubek

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 9.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	II. ŚREDNIOWIECZE 3. Europa w okresie krucjat. Zdający: 1) wyjaśnia ideowe i polityczne przyczyny rywalizacji papiestwa z cesarstwem o zwierzchnictwo nad średniowieczną Europą. 5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego; 2) porównuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce i w zachodniej Europie; 4) charakteryzuje proces przezwyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoł.

Poprawna odpowiedź

Informacja: *Był pierwszym biskupem w Polsce, który został wybrany w sposób kanoniczny, tzn. przez duchowieństwo*.
Uzasadnienie:
Do tego okresu obowiązująca na ziemiach polskich inwestytura dostojników kościelnych należała do władców – władcy (np. królowie, książęta) decydowali o obsadzie stanowisk biskupich. Wincenty Kadłubek był pierwszym biskupem wybranym zgodnie z prawem kanonicznym przez duchowieństwo.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna informacja i uzasadnienie.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 10. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	II. ŚREDNIOWIECZE 7. Polska w XIV–XV w. Zdający: 4) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej; 5) ocenia panowanie Piastów w dziejach Polski; ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów. GIMNAZJUM 15. Polska w dobie unii z Litwą. Zdający: 1) wyjaśnia przyczyny i ocenia następstwa unii Polski z Litwą; 2) porządkuje i sytuuje w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi w epoce Jagiellonów.

Poprawna odpowiedź

A. [śmierć wielkiego mistrza Ulricha von Jungingena.]

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 11.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE 3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający: 1) opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu elekcyjnego; ocenia demokrację szlachecką.

Poprawna odpowiedź

[konstytucja] *Nihil novi*

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 11.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE 3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający: 1) opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu elekcyjnego; ocenia demokrację szlachecką.

Przykładowa odpowiedź

Skutkiem uchwalenia konstytucji *Nihil novi* było zmniejszenie znaczenia monarchy w ustroju Rzeczypospolitej. Od tej pory król nie mógł bez zgody sejmu walnego, złożonego głównie z przedstawicieli szlachty, uchwalać nowych praw.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź z odwołaniem do źródła.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 12. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE 2. Europa w XVI–XVII w. Zdający: 2) wyjaśnia polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania i następstwa reformacji, opisując główne nurty i postaci; charakteryzuje reformę Kościoła katolickiego; 9) opisuje przemiany w kulturze europejskiej w XVII w. i rozpoznaje główne dokonania epoki baroku. 5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający: 2) charakteryzuje główne idee europejskiego oświecenia i rozpoznaje jego główne dokonania w [...] sztuce i architekturze. GIMNAZJUM 20. Społeczeństwo i ustrój Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Zdający: 5) rozpoznaje charakterystyczne cechy kultury baroku, odwołując się do przykładów architektury i sztuki [...].

Poprawna odpowiedź

Nazwa stylu: barok
Ilustracja: B

Schemat punktowania

1 p. – poprawna nazwa stylu i ilustracja.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 13. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE 2. Europa w XVI–XVII w. Zdający: 6) charakteryzuje główne europejskie konflikty polityczne w XVI–XVII w., z uwzględnieniem roli Turcji w Europie Środkowo-Wschodniej. 4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający: 2) opisuje główne etapy konfliktów politycznych i militarnych Rzeczypospolitej ze Szwecją, państwem moskiewskim/Rosją i Turcją w XVII w.; wyjaśnia ich następstwa.

Poprawna odpowiedź

Nazwa: chanat krymski [państwo tatarskie, państwo Tatarów krymskich]
Numer na mapie: 2

Schemat punktowania

1 p. – poprawna nazwa państwa i poprawny numer na mapie.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 14. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE 4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający: 2) opisuje główne etapy konfliktów politycznych i militarnych Rzeczypospolitej ze Szwecją, państwem moskiewskim/Rosją i Turcją w XVII w.; wyjaśnia ich następstwa.

Poprawna odpowiedź

D. [Oliwie]

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 15. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE 1. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Zdający: 3) ocenia wpływ odkryć geograficznych i ekspansji kolonialnej na życie gospodarcze i kulturowe Europy. 2. Europa w XVI–XVII w. Zdający: 7) wyjaśnia genezę i opisuje następstwa rewolucji angielskich; 8) analizuje przemiany kapitalistyczne w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI–XVII w.

Przykładowa odpowiedź

Celem [merkantylizmu] było wspieranie własnej produkcji i handlu, co miało zapobiegać odpływaniu kruszcu z państwa. Dokument zawierał rozwiązania sprzyjające rozwojowi angielskiego handlu, np. towary zamorskie mogły być dostarczane do metropolii wyłącznie na statkach należących do obywateli republiki [Anglii].

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 16. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE 5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający: 4) charakteryzuje program modernizacji Rosji i rosyjską ideę imperium.

Poprawna odpowiedź

Piotr [I Wielki]

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 17.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego. GIMNAZJUM 24. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVIII w. Zdający: 1) przedstawia przyczyny i przejawy kryzysu państwa polskiego w czasach saskich.

Poprawna odpowiedź

August [II] Mocny

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 17.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego. GIMNAZJUM 24. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVIII w. Zdający: 1) przedstawia przyczyny i przejawy kryzysu państwa polskiego w czasach saskich; 2) wyjaśnia zmiany położenia międzynarodowego Rzeczypospolitej w XVIII w.

C. [1. połowie XVIII wieku.]

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 18. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE Europa w XVI–XVII w. Zdający: 4) wyjaśnia zmiany w sposobie funkcjonowania państw europejskich w epoce nowożytnej, z uwzględnieniem charakterystyki i oceny absolutyzmu francuskiego. 5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający: 6) porównuje przyczyny oraz charakter rewolucji amerykańskiej i francuskiej; 7) charakteryzuje specyfikę okresu jakobińskiego rewolucji francuskiej; 9) ocenia znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej. GIMNAZJUM 22. Formy państwa nowożytnego. Zdający: 1) charakteryzuje, na przykładzie Francji Ludwika XIV, ustrój monarchii absolutnej.

Poprawna odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie
Przykładowe argumenty:
Tekst dotyczy rewolucyjnej Francji (po upadku monarchii absolutnej), o czym świadczy odwołanie do:

- nowego republikańskiego sposobu liczenia lat [II rok ery rewolucyjnej],
- Konstytuanty – organu ustawodawczego [ustrojodawczego] z okresu rewolucji,
- traktowania mieszkańców Francji jak obywateli, a nie poddanych,
- obsadzania urzędów publicznych wskutek wyborów, a nie nominacji królewskiej,
- wielu urzędów publicznych [zaktywizowania dużej części społeczeństwa do udziału w życiu publicznym],
- ogromnej liczebności armii francuskiej [wskutek stworzenia armii obywatelskiej].

Schemat punktowania

1 p. – poprawne rozstrzygnięcie i podanie dwóch argumentów.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 19. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	IV. WIEK XIX 1. Europa napoleońska. Zdający: 4) wskazuje przykłady i wyjaśnia przyczyny zaangażowania się Polaków po stronie Napoleona.

Poprawna odpowiedź

Postać: Józef Poniatowski

Przykładowe uzasadnienie:
- [źródło 2] Książę Józef Poniatowski zginął w nurtach Elstery.
- [źródło 1] List był napisany po bitwie pod Lipskiem (16–19 października 1813 r.), a w czasie tej bitwy książę zginął.
- [źródło 1 i 2] W liście jest mowa o księciu, dzieje się to w roku 1813, w którym zginął tragicznie w nurtach Elstery.
- [źródło 1] Śmierć księcia Józefa Poniatowskiego była symbolicznym przekreśleniem nadziei na odbudowę wolnej Polski u boku cesarza Napoleona.
- [źródło 2] Wskutek przegranej wojny Francji z koalicją antynapoleońską w 1813 r., w której po stronie cesarza Francuzów walczył i zginął dowódca armii polskiej książę Józef Poniatowski, ziemie Księstwa Warszawskiego [wraz z Warszawą] znalazły się pod kontrolą cara Rosji Aleksandra I.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne podanie imienia i nazwiska z uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów źródłowych.
0 p. – odpowiedź niepoprawna, niepełna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 20. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	IV. WIEK XIX 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych. 5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający: 1) wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny odmiennego rozwoju gospodarczego ziem polskich w trzech zaborach. GIMNAZJUM 31. Rozwój cywilizacji przemysłowej. Zdający: 1) wymienia charakterystyczne cechy rewolucji przemysłowej; 3) identyfikuje najważniejsze wynalazki i odkrycia XIX w. oraz wyjaśnia następstwa ekonomiczne i społeczne ich zastosowania.

Poprawna odpowiedź

Nazwa zrywu: powstanie styczniowe
Przykładowe uzasadnienie:
Źródło 1. opisuje przygotowania do wybuchu powstania styczniowego. Wskazują na to informacje zamieszczone w tekście, z których wynika, że w czasie podejmowania kolejnego zrywu na terenie Królestwa Polskiego istniała już kolej. Zgodnie z danymi przedstawionymi na wykresie [w źródle 2.] nie było jej co najmniej do 1835 r., czyli jeszcze 5 lat po wybuchu powstania listopadowego. Kolejne powstanie narodowe w zaborze rosyjskim wybuchło w 1863 r. i z tabeli można odczytać, że w tym czasie w Imperium Rosyjskim istniały już linie kolejowe.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna nazwa zrywu i uzasadnienie.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 21. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	IV. WIEK XIX 30. Europa po kongresie wiedeńskim. Zdający: 1) przedstawia zasady i postanowienia kongresu wiedeńskiego, uwzględniając jego decyzje w sprawie polskiej. 32. Europa i świat w XIX w. Zdający: 2) dostrzega podobieństwa i różnice w procesie jednoczenia Włoch i Niemiec.

Poprawna odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie
Przykładowe uzasadnienie:
Tekst odnosi się do sytuacji z roku 1871 – do momentu powstania Cesarstwa Niemieckiego [II Rzeszy], natomiast mapa pokazuje sytuację w Europie sprzed zjednoczenia Niemiec, ponieważ

- ziemie niemieckie nie są jeszcze połączone w ramach jednego państwa – Cesarstwa Niemieckiego.
- ziemie włoskie nie są jeszcze połączone w ramach jednego państwa, nie ma na mapie Królestwa Włoch, które powstało już w 1861 r.
- oznaczona jest jako odrębne państwo Rzeczpospolita Krakowska, która przestała istnieć w 1846 r.
- brak na mapie przebiegu granic uwzględniającego zmiany terytorialne po wojnach Prus z Danią (1864 r.) i Francją (1870–1871) – w granicach Danii jest cały Szlezwik i Holsztyn, w granicach Francji – Alzacja i Lotaryngia [obszar nad prawym brzegiem Renu].
- nie są połączone Mołdawia z Wołoszczyzną, co nastąpiło jeszcze w 1859 r., a w 1861 r. zostały nazwane Księstwem Rumunii.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne rozstrzygnięcie z uzasadnieniem.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 22. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego; 4) opisuje i wyjaśnia uwarunkowania wewnętrzne i międzynarodowe kolejnych rozbiorów Polski, a także analizuje zmiany granic w XVIII w. V. WIEK XX 1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji. Zdający: 1) wyjaśnia genezę I wojny światowej i opisuje charakter działań wojennych; 5) omawia polskie orientacje polityczne oraz działalność polskich formacji wojskowych w okresie I wojny światowej; 6) wyjaśnia zmiany zachodzące w polityce mocarstw wobec sprawy polskiej, w tym charakteryzuje stanowisko Rosji i Stanów Zjednoczonych. 6. Europa i świat podczas II wojny światowej. Zdający: 1) opisuje główne etapy II wojny światowej i wskazuje przełomowe wydarzenia dla jej przebiegu.

Poprawna odpowiedź

C. [przełamania frontu rosyjskiego pod Gorlicami.]

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 23. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 4) opisuje i wyjaśnia uwarunkowania wewnętrzne i międzynarodowe kolejnych rozbiorów Polski, a także analizuje zmiany granic. V. WIEK XX 1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji. Zdający: 1) wyjaśnia genezę I wojny światowej i opisuje charakter działań wojennych. 5. II Rzeczpospolita. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Zdający: 1) charakteryzuje i ocenia dorobek gospodarczy II Rzeczypospolitej.

Poprawna odpowiedź

1. F
2. F
3. F

Schemat punktowania

1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 24.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	IV. WIEK XIX 5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający: 4) porównuje programy ruchu narodowego, ruchu ludowego oraz partii socjalistycznych. V. WIEK XX 4. Odbudowa niepodległości i życie polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 3) opisuje główne ugrupowania polityczne II Rzeczypospolitej, ich aktywność w życiu politycznym oraz przywódców.

Poprawna odpowiedź

Polska Partia Socjalistyczna – Frakcja Rewolucyjna

Schemat punktowania

1 p. – poprawna nazwa partii i jej frakcji.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 24.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna.	IV. WIEK XIX 5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający: 4) porównuje programy ruchu narodowego, ruchu ludowego oraz partii socjalistycznych. V. WIEK XX 4. Odbudowa niepodległości i życie polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 3) opisuje główne ugrupowania polityczne II Rzeczypospolitej, ich aktywność w życiu politycznym oraz przywódców.

Przykładowa odpowiedź

Celem tego rodzaju akcji było zdobycie środków finansowych na prowadzenie konspiracyjnej działalności politycznej oraz na przygotowywanie przyszłego niepodległościowego wystąpienia przeciw zaborcom.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 25. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	V. WIEK XX 6. Europa i świat podczas II wojny światowej. Zdający: 1) opisuje główne etapy II wojny światowej i wskazuje przełomowe wydarzenia dla jej przebiegu; 3) charakteryzuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki oraz ich ustalenia. 8. Okupacja niemiecka i radziecka na ziemiach polskich. Zdający: 2) opisuje międzynarodowe uwarunkowania działalności polskiego rządu na wychodźstwie; 4) opisuje organizację polskiego państwa podziemnego oraz różne formy ruchu oporu, ze szczególnym uwzględnieniem działalności Armii Krajowej; 5) wyjaśnia działania Stalina zmierzające do utworzenia komunistycznego ośrodka władzy w Polsce. 12. Europa Środkowo-Wschodnia po II wojnie światowej. Zdający: 1) charakteryzuje proces uzależniania państw Europy Środkowo-Wschodniej od ZSRR, z uwzględnieniem sowietyzacji i stalinizacji.

Poprawna odpowiedź

D. [powołanie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej.]

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 26.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	V. WIEK XX 6. Europa i świat podczas II wojny światowej. Zdający: 3) charakteryzuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki oraz ich ustalenia.

Poprawna odpowiedź

C. [Poczdamie.]

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 26.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	V. WIEK XX 6. Europa i świat podczas II wojny światowej. Zdający: 3) charakteryzuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki oraz ich ustalenia. 9. Europa i świat w okresie rywalizacji ZSRR i Stanów Zjednoczonych. Zdający: 1) opisuje demograficzne, społeczno-gospodarcze i polityczne skutki wojny; 2) rozpoznaje zmiany polityczne na mapie Europy i świata po II wojnie światowej.

Poprawna odpowiedź

1. F
2. P
3. P

Schemat punktowania

1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 27. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	V. WIEK XX 12. Europa Środkowo-Wschodnia po II wojnie światowej. Zdający: 1) charakteryzuje proces uzależniania państw Europy Środkowo-Wschodniej od ZSRR, z uwzględnieniem sowietyzacji i stalinizacji; 2) wyjaśnia przyczyny zmian w polityce zagranicznej ZSRR i w polityce wewnętrznej państw satelickich ZSRR po 1956 r.

Poprawna odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Źródło 2.
Przykładowe uzasadnienie:
Źródło 2. odnosi się do śmierci Stalina, która nastąpiła w 1953 r. Źródło 1. odnosi się do wydarzeń na Węgrzech, które rozegrały się w 1956 r.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne rozstrzygnięcie z uzasadnieniem.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 28. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	V. WIEK XX 14. Polska w latach 1948–1956. Zdający: 4) charakteryzuje zjawisko socrealizmu w literaturze i sztuce.

Poprawna odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie
Przykładowe uzasadnienie:
W socrealistycznym stylu jest wyłącznie źródło 1. Plakat ma charakter propagandowy. Zarówno jego estetyka, jak i przekaz są zgodne z założeniami metody twórczości artystycznej, mającej na celu sławienie osiągnięć władz komunistycznych. Tymczasem poemat Adama Ważyka nacechowany jest krytycyzmem wobec rzeczywistości w PRL, przemian społeczno-ekonomicznych czasów komunistycznych.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne rozstrzygnięcie z uzasadnieniem.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 29. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	V. WIEK XX 9. Europa i świat w okresie rywalizacji ZSRR i Stanów Zjednoczonych. Zdający: 3) wyjaśnia genezę zimnej wojny i rozpoznaje jej przejawy w stosunkach pomiędzy ZSRR a Stanami Zjednoczonymi. 15. Polska w latach 1956–1980. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny kryzysów społeczno-politycznych: 1968 r., 1970 r., 1976 r. i 1980 r.; 3) charakteryzuje działalność opozycji w PRL-u.

Poprawna odpowiedź

Przykładowe wyjaśnienie:
Rysunek był elementem propagandy komunistycznej. Autorzy plakatu dyskredytowali rozgłośnię Wolna Europa, która została ukazana jako narzędzie w grze politycznej prowadzonej przez Stany Zjednoczone.
Przykładowe odwołania do elementów graficznych:
- moneta dolarowa [oznaczona symbolem $] – symbol [rzekomo wymierzonego w polski naród] utrzymywania tej rozgłośni przez Stany Zjednoczone, które miałyby wpływać na charakter jej audycji,
- kukiełka w [polskim] ludowym stroju [krakowskim] poruszana przez „amerykańskiego gangstera" z muszką przypominającą flagę USA – symbol sugerowanego ścisłego uzależnienia tej rozgłośni od decyzji biznesu i władz amerykańskich [braku samodzielności dziennikarzy pracujących w tych rozgłośniach, upolitycznienia rozgłośni zgodnie z kierunkiem dyktowanym przez władze USA].

Schemat punktowania

1 p. – poprawne wyjaśnienie z dwoma odwołaniami do elementów graficznych plakatu.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 30. (0–12)

1. *Historia zaczyna się w Sumerze.* **Przedstaw najważniejsze – Twoim zdaniem - osiągnięcia cywilizacyjne starożytnej Mezopotamii oraz ich wpływ na dzieje świata starożytnego.**

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	I. STAROŻYTNOŚĆ 1. Cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Zdający: 1) charakteryzuje uwarunkowania geograficzne rozwoju cywilizacji na Bliskim i Dalekim Wschodzie; 2) porównuje formy ustrojowe i struktury społeczne w cywilizacjach bliskowschodnich; 3) rozpoznaje cechy charakterystyczne najważniejszych osiągnięć kulturowych cywilizacji bliskowschodnich oraz hinduskiej i chińskiej w zakresie architektury, sztuki, nauki i pisma.

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. aspekt kulturowy, ekonomiczny, religijny); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływu kultury Sumerów na cywilizację Mezopotamii); • sformułował wnioski i ocenę, podając przykłady obecności kultury Międzyrzecza w dziejach Europy oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. rola pisma, prawodawstwa i systemów irygacyjnych w budowie pierwszych państw); • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. ukazał ciągłość i zmienność w rozwoju cywilizacji Międzyrzecza); • podjął próbę formułowania wniosków; • podjął próbę oceny problemu.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. powstanie pisma klinowego, sieć irygacyjna, rola miast, prawodawstwo); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii w układzie chronologicznym i problemowym; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (powstanie pisma klinowego, rozwój rolnictwa, rzemiosła i handlu); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

2. Wrogość czy współpraca? Scharakteryzuj relacje polityczne, ekonomiczne i kulturowe między chrześcijańską Europą a światem arabskim w średniowieczu.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	II. ŚREDNIOWIECZE 1. Bizancjum i Zachód a świat islamu. Zdający: 1) charakteryzuje kręgi kulturowe: łaciński, bizantyjski i arabski; 2) opisuje charakterystyczne cechy bizantyjskiego systemu politycznego; 3) wyjaśnia wpływ cywilizacji islamskiej na cywilizację łacińską i bizantyjską; 4) rozpoznaje najważniejsze osiągnięcia cywilizacji islamskiej w zakresie architektury, sztuki i nauki. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków; 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie Zachodniej, z uwzględnieniem najazdów Arabów, Normanów i Węgrów. 3. Europa w okresie krucjat. Zdający: 2) charakteryzuje polityczne, społeczno-gospodarcze i religijne uwarunkowania oraz ocenia skutki wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej i rekonkwisty.

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. aspekt kulturowy, religijny, ekonomiczny i polityczny); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ kultury arabskiej na rozwój cywilizacji europejskiej); • sformułował wnioski i ocenę, podając przykłady obecności kultury arabskiej i Arabów w dziejach Europy, np. historii Franków, państw włoskich oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. ekspansja Arabów a historia państwa Franków); • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. ukazał różnorodne aspekty wzajemnych relacji, zmienność zjawisk w czasie); • podjął próbę formułowania wniosków; • podjął próbę oceny problemu.

Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. podstawowe informacje dotyczące krucjat); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii w układzie chronologicznym i problemowym; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (zasięg ekspansji arabskiej, krucjaty, handel z Lewantem); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

3. *Trzy wielkie imiona, trzy niezatarte daty jaśnieją na ponurym widnokręgu tonącej Rzeczypospolitej: Konfederacja Barska 29 lutego 1768 r., Ustawa rządowa 3 maja 1791 r. i Insurekcja Kościuszkowska 24 marca 1794 r. Pierwsza stanowi symbol odradzającego się uczucia narodowego; druga symbolizuje odrodzenie myśli politycznej; trzecia – odrodzenie woli i czynu.* **Oceń wymienione działania Polaków podejmowane w obronie upadającej Rzeczypospolitej w czasach stanisławowskich.**

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego; 2) charakteryzuje działania zmierzające do naprawy Rzeczypospolitej i walkę zbrojną o utrzymanie niepodległości w drugiej połowie XVIII w.; 4) opisuje i wyjaśnia uwarunkowania wewnętrzne i międzynarodowe kolejnych rozbiorów Polski, a także analizuje zmiany granic; 5) prezentuje oceny polskiej historiografii dotyczące rozbiorów, panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego i przyczyn upadku Rzeczypospolitej.

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (aspekt polityczny i militarny; kontekst międzynarodowy); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ sytuacji geopolitycznej państwa na upadek państwa; słabość struktur władzy państwowej a upadek państwa); • sformułował wnioski i ocenę, podając przykłady sukcesów i porażek (błędów) popełnianych przez elity polityczne państwa, w tym króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. okoliczności wybuchu konfederacji barskiej, genezę powstania kościuszkowskiego); • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym; • podjął próbę formułowania wniosków; • podjął próbę oceny problemu.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. podstawowe informacje dotyczące konfederacji barskiej, Sejmu Czteroletniego, powstania kościuszkowskiego); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii w układzie chronologicznym i problemowym; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (wymienił najważniejsze wydarzenia polityczne czasów stanisławowskich); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

4. Od 13 kolonii do mocarstwa. Przedstaw przyczyny sukcesów Stanów Zjednoczonych Ameryki w ich rozwoju w latach 1776–1917. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	III. DZIEJE NOWOŻYTNE 5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający: 9) ocenia znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej. IV. WIEK XIX 2. Europa i Stany Zjednoczone w epoce rewolucji przemysłowej. Zdający: 1) charakteryzuje proces uprzemysłowienia państw europejskich i Stanów Zjednoczonych; 2) charakteryzuje rozwój terytorialny, gospodarczy oraz przemiany społeczno-kulturowe w Stanach Zjednoczonych w XIX w.; 3) ocenia gospodarcze, społeczne, kulturowe i ekologiczne skutki rewolucji przemysłowej. 6. Europa i świat w XIX w. Zdający: 1) charakteryzuje kierunki przemian społecznych i politycznych w państwach europejskich oraz w Stanach Zjednoczonych i w Japonii; 3) opisuje zasięg i ekspansję kolonialną Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec, Rosji i Stanów Zjednoczonych. V. WIEK XX 1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji. Zdający: 1) wyjaśnia genezę I wojny światowej i opisuje charakter działań wojennych.

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. aspekt społeczno-ekonomiczny, polityczny, ekspansję terytorialną); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. genezę wojny o niepodległość, wpływ procesów społeczno-ekonomicznych na rozwój państwa); • trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy (np. podał informacje pochodzące ze źródeł); • sformułował wnioski i ocenę procesu, dostrzegając zmianę charakteru państwa i jego roli w dziejach świata oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. genezę/ skutki najważniejszych dla historii państwa konfliktów zbrojnych); • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. ukazał różnorodne aspekty zachodzących zmian); • podjął próbę formułowania wniosków; • w większości wykorzystał materiał źródłowy; • podjął próbę oceny problemu.

Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. podstawowe informacje dotyczące wojny o niepodległość, wojny secesyjnej, ekspansji terytorialnej państwa); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii w układzie chronologicznym i problemowym; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych; • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, nawiązując do treści zawartych w materiale źródłowym; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (konstytucja USA, wojna secesyjna); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Uwaga: Zdający podaje informacje, których pochodzenie wskazuje, że są ze źródeł/źródła, powołuje się na informacje/dane występujące w konkretnym źródle, powołuje się na autora źródła.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

5. *Władzy, raz zdobytej, nie oddamy nigdy.* **Scharakteryzuj proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce w latach 1944–1953, z uwzględnieniem likwidacji opozycji legalnej i podziemia antykomunistycznego. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.**

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	V. WIEK XX 8. Okupacja niemiecka i radziecka na ziemiach polskich. Zdający: 5) wyjaśnia działania Stalina zmierzające do utworzenia komunistycznego ośrodka władzy w Polsce. 13. Polska w latach 1944–1948. Zdający: 2) charakteryzuje główne etapy przejmowania władzy przez komunistów w Polsce, z uwzględnieniem działań opozycji legalnej i podziemia antykomunistycznego; opisuje represje stosowane przez radziecki i polski aparat bezpieczeństwa.

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. aspekt polityczny, społeczno-ekonomiczny, kulturowy); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ sytuacji geopolitycznej na przekształcenia wewnętrzne w Polsce); • trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy (np. podał informacje pochodzące ze źródeł); • sformułował wnioski i ocenę przemian zachodzących w Polsce w latach 1944–1954 oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. rozbicie Polskiego Państwa Podziemnego a proces budowy struktur komunistycznego państwa); • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. przedstawił założenia i realizację tzw. taktyki salami); • podjął próbę formułowania wniosków; • w większości wykorzystał materiał źródłowy; • podjął próbę oceny problemu.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. rozbicie opozycji antykomunistycznej, terror komunistyczny, likwidacja pluralizmu politycznego, charakter i rolę PZPR); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii w układzie chronologicznym i problemowym; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych; • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, nawiązując do treści zawartych w materiale źródłowym; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (likwidacja Polskiego Państwa Poziemnego, represje, powstanie PZPR, cenzura); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Uwaga: Zdający podaje informacje, których pochodzenie wskazuje, że są ze źródeł/źródła, powołuje się na informacje/dane występujące w konkretnym źródle, powołuje się na autora źródła.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.